

Ma:

Nemzetközi ifjúsági néptáncfesztivál.

Időszaki és állandó kiállítások:

A JATE Dugonics téri aulájában augusztus 23-ig Szász Endre kiállítása. Megnyitót ma, szombaton 16 órkor Tandi Lajos újságíró mond.

Horváth Mihály utcai Képtár – 27. Szegedi Nyári Tárlat

Kálvária Galéria: Csongrádi nemzetközi alkotótábor kiállítása

Fekete Ház – Bari Károly képverseinek és grafikáinak kiállítása

Móra Ferenc Múzeum – Az 1950–60-as évek progresszív festészete.

Juhász Gyula Művelődési központ – Fontos Sándor emlékkiállítása.

Kass Galéria – Kass János és Szántó Tibor kiállítása: A világirodalom 120 ars poeticájához tervezett tipográfiai variációk. (Vár u. 7.)

Varga Mátyás Emlékház – Színháztörténeti kiállítás (Bécsi krt. 11/A)

Tápé, Vártó u. 4. – Ifj. Lele József néprajzi gyűjteményes kiállítása.

Beckett, Szöveg nélkül

Pénteken este is, majdnem éjszaka adta elő Vasszilisz Lagosz Beckett Szöveg nélkül című darabját a Zsinagógában. A függöny nem gördült föl, nem volt függöny, tehát ez nem függönyös darab, állapíthatjuk meg. Beckett ebben a darabban csak utasításokat adott a színésznek, hogy mit kéne csinálnia, de korántsem mozgásszínház, hiszen a felhasznált kellékek, és maga a szemlélet, amivel összeállította, nem a mozgásra irányul, hanem azokra a jelentésekre, amit ember és tárgy egymásnak adhat, illetve a tárgyak titkos mozgására, arra a funkcióra, amit az ember és egy külső, meghatározhatatlan lény között feltételez. És ezt a lényt hiába neveznénk Istennek, mert nem a megnevezés jelöli, inkább csak az, amivel változást, vagy éppen értelmi szelet kavár a tárgyak körül.

A darab három részből állt: egy nagyon erős első, egy homályba vesző második, és egy ember utáni részből, egy sivár és kietlen szemét-paradicsomból, ha lehet ezt így nevezni.

Az első részben kötélén ereszkedtek le a tárgyak a színpadra berepülő emberhez: olló, két láda, egy búzaszerű fa, s fent a magasban a víz. Az ember próbálkozik, figyel, nehezen figyel, úgy figyel, mintha ez a világ, amelyikben él, nem is ez a világ lenne, mintha nem merné ismerni. Csak manipulál, emlékezetből teszi a dolgát, feje fölött lóg a víz, az elérhetetlen víz, ki akarja agnázni a vizet. Eléri de nem kapja meg, nem éri és nem kapja meg, elérhetné, de akkor már nem éri el. Nincsen összes lehetőség, csak a víz vagy a halál – vagy még ezek se. Sajnos (nehezmény) Lagosz túlstilizált mozgása fáradékonnyá tette a darabot, látszott, hogy csak játszik, de amit játszik, az nem történik meg vele, s így válik hiteltelenné. Ezen a fáradékonyságon azonban átsütött maga a darab, ami kárpótolhatot. Lagosz azt nem tudta elrontani, ami átsütött rajta, amikor Beckett átsütött rajta óhatatlanul is.

A kísérő zene monoton alapja fölött a gitár játéka megbocsáthatatlanul didaktikus kísérletet biztosított. Mintha egy cirkuszi produkciónál, amikor a bohóc belerúg valamibe, akkor a dobos hirtelen lenyomja a lábgepét, és belecsap a lábdobba. Vagy amikor a halálugrás előtt a pergődobon masfrozik a dobos a verőkkel. Hagyni kellett volna talán a monoton alapot, ami egy idő után beépül a belső hallásba, tehát kint eltűnik, és mégis jelen lesz. A zene nem építőköve.

A második részben túldominánssá lépett a zene és a sötét színpad két fénypontja. Lagosz valamit csinált a színpadon, ezt azonban a hátsó sorból már nem lehetett látni. Eltűnt a fickó. Eltűnt a második rész is, megsemmisült, gyöngye eresztés.

A harmadik részben már tényleg, fizikailag is eltűnt a fickó. Erősödő halványuló fények a színpadon heverő szemét-paradicsom fölött. A hangfalakból istentelen hangok szóródtak a homályba, hörögés, talán valami gyerek hangja is, mint valami tátott szájú halálfej hangjai. Aztán elrohögte magát egy csapat.

Végezetül annyit, hogy Beckettet, szóval a darabját elrontani (ez még finom szóhasználat) személyes sértésnek is vehetjük. Erre is van példa.

PODMANICZKY SZILÁRD

Az igazság halála és feltámasztása

E. E. Kisch német nyelvű cseh író a 19. század végének Közép-Európájában született, mégis, egyik közép-európai nagyhatalom sem érezhette szülőföldjének. Az osztrák-magyar hadigépezetről szerzett ismereteit leírva, sűrűn felmérgecskítette a monarchia vezető köreit, később pontos adatokkal igazolta, hogy Adolf Hitler jogtalanul viseli a háborús nagykeresztet.

A Reichstag felgyújtásának másnapján elfogják a náci, és csak hosszas könyörgésekre, Prága közbenjárására engedik szabadon, ugyanis ekkor már csehszlovák állampolgár.

Egon Erwin Kisch a prágai kultúra neveltje: érettségi után rögtön a Prager Presse munkatársa lett. Az egykori városról így ír most magyarul és megjelent könyvének egyik történetében: „Prága zsidói sajtáságosak. Itt a tudás misztikummal keveredik, egyetlen ennyire

nyugatra tolódott hitközségben sem fejeződik ki élesebben a hit és a babona azonossága...” Kisch írásai a monarchia, „életében” játszódnak, nem csoda, hogy életművét egy-egy helytálló jogcímen éppúgy magáénak érzi a cseh, mint az osztrák irodalom, egyik a művek nyelve, ásk a sajátos kultúrkör miatt. A prágai író pedig látszólag nem is dönti el, hogy hová tartozik. Otthon érzi magát az egykori prágai gettó falai között, Morvaországban, a Kárpátalján és Szerbiában, ahol a 11. császári és királyi gyalogezred sorkatonájaként harcol, s mint később Babel, ő is megírja visszaemlékezéseit az egyszerű katonák között szerzett tapasztalataiból. Ebből születik az Ezt írd fel, Kisch! című könyv, melynek Németország példányait 1933. május 10-én az opernplatzi könyvmáglyán a fasiszták elégetik.

Carment próbál, Mercedest énekel, Juditról álmodik

Beszélgetés Szonda Évával

A címszerepet éneklő amerikai Gail Gilmore édesapja halála miatt nem jöhetett Szegedre a próbaidőszak kezdetére, ezért megérkezéséig a rendező, Nagy Viktor a Mercedest alakító szegedi énekesnőt, Szonda Évát kérte meg a helyettesítésére.

– Carment énekelte már, de Mercedest nem, milyen egyszerre két szerepet is próbálni?

– Borzasztóan nehéz, csodálom azokat a kollégáimat, akik rendszeresen több szerepet is játszanak egy darabban. Nyolc éve vagyok színpadon, de velem ez most fordul elő először, néha zavarban is vagyok, koncentrálnom kell, hogy tudjam, éppen ki vagyok, melyik szöveget kell énekelnem.

– Amikor mindkét szereplőnek énekelnie kell?

– Akkor természetesen – azzal a tudattal, hogy az amerikai művész hamarosan megérkezik – az együttesekben mindig Mercedes szólámára figyelek.

A múlt héten megrendezett színházi találkozó kissé háttérbe szorította a szabadtéri színpadát, ahol már egy hete folynak a Carmen próbái. Bizet operája talán a legnépszerűbb, legtöbbet játszott opera a világon, színpadra állítása nagy mindig feladat a rendezőnek, a karmesternek, az énekeseknek, a kórusnak és a tánckarnak egyaránt.

– Carment a színházban magyarul adták elő, most pedig franciául...

– Amikor turnéztunk vele, akkor mindig eredeti nyelven énekeltek, Pesten is franciául ment. Erre a helyettesítésre egyébként nem készültem sokat, csak délelőttönként néztem át az esti próba anyagát, szerencsére nem felejtettem sokat. Most másra is kell koncentrálnom, augusztus

végén Acél Ervinrel, a Szegedi Szimfonikus Zenekarral Olaszországba indulunk, ahol a Hamupipóké, a IX. szimfóniát, a Fideliót és a Stabat Matert adjuk elő.

– Mikor nyaral?

– Két hetem maradt csak aktív pihenésre, mert Pesten is voltak koncertjeim, nagyon jól sikerült Verdi Requiemje, beugrottam Hamari Júlia helyett a Hilton udvarán Per-

golese Stabat Materében, Gregor Jóskaival is volt egy fellépésünk az Óbudai Társaskörben.

– A következő évadban milyen feladatai lesznek?

– Évadkezdéskor rögtön Cherubin vár rám a Figaro házasságából, már túl vagyok ugyan a kamaszkoron, de talán még meg tudom oldani. Februárban Juditot éneklek majd a „Kékszakállúból” egy koncertszerű előadáson a nagy színházban. Ez az egyik kedvenc szerepem, életem nagy álma, de még soha nem énekelhettem.

– Augusztus 16-án az operagálán mit énekel?

– Valószínűleg Rosinát, de van egy másik tervem is, egy kevésbé ismert ária Massenet Werther című operájából Charlotte levéláríaja, amit szeretném ha többen megismerne-
nének.

HOLLÓSI ZSOLT

Rockzenés nyári esték

FOTÓ: NAGY LÁSZLÓ

Szegeden szombaton tetőzött a rockhullám, a „Lapost” öntötte el a zene. A part elé lehorgonyzott kivénhedt uszály, hol countrycsónak, hol pedig bluesbárka volt, hiszen a csehszlovák Bluegrass Band műsora után Dragan Ruzic-Macan (képünkön kettősük) következett, majd a River együttes

után a Deák Bill Blues Band lépett színpadra. Időnként a hangosítás makrancoskodott, a műsorvezető sem „illett valahogy a képbe”, azonban ezek csak apró zavaró tényezők voltak, s az őseredet blueshangulatot nem tudták elrontani.

Szász Endre kiállítása Szegeden

A szegedi nyári fesztivál kiemelkedő rendezvényeként a József Attila Tudományegyetem központi épületének aulájában szombaton megnyílt Szász Endre festőművész kiállítása.

A művész 1964 óta nem szerepelt képeivel a Tisza-parti városban. A mostani, a Collegium Artium rendezte tárlaton 20 olajfestményt, 20 grafikát, valamint a művész legújabb

kísérletezésének egy darabját, az alkotó grafikáival díszített Széket tekinthetik meg az érdeklődők. A megnyitóra megjelent egy katalógus, 12 reprodukcióval. A katalógusok egyikében a rendezők egy jelet rejtettek el, a szerencsés megtaláló az erre az alkalomra készült Kas-grafikát veheti át.

A kiállítás augusztus 23-ig tart nyitva.

Tárlatnyitó Vásárhelyen

Rendhagyó időpontban invitálta a Tornyai János Múzeum tárlatnyitóra a művészkedvelő vásárhelyieket csütörtökön délután 5 órára, a múzeum földszinti termeibe. Rendhagyó volt az időpont, hiszen a hagyományok szerint vasárnap délből nyílnak a kiállítások, ám ezúttal Szántó Tamás szobrászművész kifejezett kívánságára tértek el a szervezők a hagyományos időponttól.

Festményei – melyek szintén láthatóak ezen a kiállításon (végzése után egy rövid ideig festett, majd 1988-ban fogott újra ecsetet a kezébe hosszabb szünet után) – különböző témák feldolgozásai. Egy része Leonardo da Vinci híres, befejezetlen alkotásának, az Angirai csata vázlatának variációi, melyekben Szántó Tamás korszerű, modern módon dolgozza fel a témát. Másik vonulata életművének a figurák ábrázolása a térben.

BAKOS ANDRÁS

Carmen és a Hold-expedíció

A Szegedi Szabadtéri Játékok történetében az ideai harmadik Carmen-premier. Először 1969-ben, másodsor 1980-ban mutatták be a meg-unhatatlan Bizet-operát, mindkétszer nagy sikerrel. Emlékeztetőül – azoknak akik látták – fellapoztam a Délmagyarország akkori számain.

1969-ben Mikó András állította színpadra a Carment, Varga Mátyás díszleteivel és Márk Tivadar jelmezeivel. A francia nyelvű előadás karmestere Roberto Benzi volt, Carmen szerepét egy „szőke cigánylány”, a Párizsi Nagyopera tagja Jane Rhodes, Don Josét Jean Bonhomme (a Covent Gardenből) énekelte. A próbaidőszak teli volt izgal-makkal, az Escamillót alakító bukaresti bariton, Dan Jorda-chescu autóbalesetet szenvedett, s csak a bemutató előtti napon érkezett meg Szegedre. Az opera többi főbb szerepét Karikó Teréz, Berdál Valéria, Miller Lajos, Varga Róbert és Várhelyi Endre énekelte. Azokban a napokban zajlott az Apollo-11 Hold-expedíciója, hetekig ez volt a legnagyobb világpolitikai esemény, Neil Armstrong Holdra-lépését a szegedi sajtó is nyomon követte. Ízelítőül az akkori piaci árakból: tojás 1,40-1,50 Ft; őszibarack 4-6 Ft/kg; csirke 30 Ft/kg; körte 3-5 Ft/kg.

Az 1980-as Carmen Szinetár Miklós rendezte, kitűnő magyar szereplőgárdával: Carmen–Mészöly Katalin, Don José–Ilosfalvy Róbert, Micaela–Zemplényi Mária. Az egyetlen külföldi énekes az Escamillót éneklő odesszai Ivan Ponomarenko volt, aki franciául énekel az egyébként magyar nyelvű előadásban. A dirigáló Pál Tamás szerint „az operaműfaj megújulásának egyetlen komoly esélye, ha az eleven produkció a drámát állítja központba.” A már említett főszereplők mellett a többi szerepet szegedi művészek énekeltek: Gregor József, Vámosy Éva, Gyimesi Kálmán, Réti Csaba. A kellemetlenül hideg, viharos, esős próbaidőszakért a minden előadásban zsúfolásig telt nézőtér, a nagy siker kárpótolta a művészeket.

H. Zs.